

Letgaliai.

Atvykus man Maskvon, teko susipažinti su daugeliu latvių, o ypač su p. Aloyzu Bojaru, vienu iš įtakingiausių Letgalijų atstovų. Manau, kad tiems, kuriems rūpi Lietuvių ir Latvių ateities sugyvenimas, bus malonu sužinoti, ką aš patyriau iš Letgalijų dabartinio gyvenimo ir jų aspiracijų.

Letgalijų dauguma gyvena Vitebsko gubernijoje, Rėzeknės (Riežicos), Ludzės (Lietzėn) ir Dvinsko apskrityse; be to, dar yra nemaža jų išsibarsčiusių Ribinsko valsčiaus, aplink Alukstą Kuršės, Pskovo gubernijoje ir Zarasų apskrityje. Sako, bent 30.000 esą apsigyvenę Rygoje. Jų skaičius 1905 m. siekė 570.000, o dabar drauge su Baltijos katalikais jų būsia bent 850.000.

Letgalijų tarpe randasi dar lenkų, kurių dauguma yra dvarponiai, o ypač čia nemaža sentikių rusų, kurie čia nesenai apsigyveno, tarpininkaujant Žemės Bankai; mat, banka letgaliams dvarų žemės nepardavinėjo, o tik vienatiniams sentikiams. Be to, gyvena jų tarpe, ypač miestuose, nemaža ir žydų.

Gyventojų dauguma užsiima žemės ūkiu, prekyba gi yra žydų rankose ir sentikių rusų. Letgaliai turi bent 10 milijonų purviečių dirbamos žemės.

Inteligentijos letgalijų yra labai nedaug, ir ją beveik būtų galima pirštais suskaičiuoti; vienok toji inteligentija dirba su didoku pasišventimu labai savo tautiečių. Tarp tokių darbininkų reikia paminėti akademikas Kaz. Skrindą, buvusį Petrapilio R.-K. Seminarijos inspektorių, prof. Ranceną, dekaną Ranceną, Trasun'as, na, reikia pasakyti, kad labai veiklus yra ir pats p. Bojar's, kariuomenės inžinierius, taikos teisėjas, Žemietybų Tarybos, pirmininkas, akademikas A. Kublinskis, ir tt. Siemet baigia mokslą keletas advokatų.

Dabartiniu metu letgaliai yra susirūpinę paimti savosna rankosna valdžią, ir praktiškai imant, tatau jie ir yra jau atsiekę, kaip žemiau matysime.

Kad išsivadavus iš svetimos įtakos bažnyčioje, jie įteikę yra prašymus ir Romos popiežiui ir Rusijos dabartinei vyriausybei, kad duotas būtų jiems vyskupas, kurs gyventų Rygoje ir kur šalia vyskupo būtų įsteigta dvasinė seminarija. Mat, letgaliai bijo įtakos ne tik lenkų, bet labiau dar protestantų latvių.

Liaudies apšvietimu letgaliai ypatinai yra susirūpinę ir to dėlei jie stengiasi mokytojų seminariją iš Aluksto perkeldinti ar Dvinską ar Rėzeknėn. Liaudies mokyklos nuo ateinančio rudens taps, kaip jie vadina, internacionalėmis, kur viskas bus mokoma letgalijų kalba, nors norintiems mokslas bus teikiamas ir rusiškai, lenkiškai, lietuviškai ir tt. To reikalauja ne tik Rėzeknės mokytojai, bet ir Žemietybės Taryba. Taip pat prekybos mokyklon nuo rudens yra įvedama latgalijų kalba pirmos klasės, o vėliau pameičiui į kitas augštesnias klases; tas pat bus padaryta ir augštesnėse pradedamosiose mokyklose, kurių programa prilygsta keturioms gimnazijų klasėms. Užtenkamam mokytojų skaičiui paruošti siemet buvo įsteigti tam tikri kursai Rėzeknėje Žemietybės Tarybos iniciatyva, kurią letgalijų seimas išrinko balandžio 26 ir 27 d. 1917 m. Reikalingi mokykloms vadovėliai dabar yra redaguojami ir iki rugpjūčio mėnesio jau bus atspausdinti. Letgaliai giriasi kad ir dabar tik 3—50% jų liaudies nemoka skaityti ir rašyti. Rėzeknėje, regis, daugiausia jų mokyklų susispietę yra; ten vyrų gimnazija, mergaičių progimnazija, prekybos, amatų, miesto augštoji pradedamoji, parapijos mokyklos... Be tokių mokyklų, Dvinske dar yra realinė ir kelios technikos mokyklos. Letgalijų Žemietybės Taryba (philologas Šeils, dekanas Ranceną) ir apskrities viršininkai drauge su apskrities mokytojų komitetu, dabar išsijūose išdirbinėja bendrą programą visoms mokykloms, ir ta programa bus mokoma nuo rudens visose Letgalijų mokyklose.

Laikraščių nedaug letgaliai teturi. „Bretwais Wards“ nesenai susijungė su „Drywa“, kurią redaguoja p. K. Skrinda. Yra dar rods ir „Lauschi Bals“, bet tai laikinas „bolševikų“ leidinys, ir jis neturįs atgarsio tarpelaudies. Savivaldyba pas letgalius esanti tikta įvesta ir pačių letgalijų rankose. Rodos Rėzeknėje valsčiaus komisaru esąs lenkas Al. Zalevskis, bet jis patenkinąs visus kaip nepartyvus žmogus, o šiaip žemietybės valdybos (Žemskaja Uprava) nariais esą pačių letgalijų. Taikos teisėjais esą didesnė pusė—letgaliai, kaip Bojars, A. Laicans, Kingulis; pridėtiniais teisėjais esą Jocans ir Zvaigznė. Be šitų letgalijų teisėjais esą dar lenkai—Soltan ir Svierčbinski, o ir rusai—Koenigsfekt (taikos teisėjų suvažiavimo pirmininkas) Savickij ir Pušcarskij. Kaip žinome, Rygos komisaru yra D-r. Priedkalis, o jo padėjėjas letgalijų komisaras, bent kandidatu yra D-r. Skrinda.

Partijų ir pas letgalius netruksta. Štai jos: 1) inteligentija kovoja už Letgalijų ne tik švietimą ir savivaldybą, bet ir autonomiją; 2) darbininkai (Petrapilyje ir Moskoje) trokšta žemės nacionalizacijos; 3) valstiečiai, nors nėra organizuoti, tačiau dalyvavo rinkimuose ir jau minėtąjį augščiaus seimą; 4) „škaliditoji“ (taip vadinasi jų „bolševikai“) vedami esą inžinieriaus Kempšio; 5) armija turi savo organizacijos komisiją ir drauge dirba su Žemietybės Taryba.

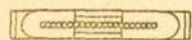
Nuo Pabaltijos latvių letgaliai skiriasi kalba, kuri artimesnė lietuvių negu latvių kalbai, skirtu—nėsa vartoja lotyniškąjį, o ne gotiškąjį, kaip kad latviai; taip pat turi savus ypatingus papročius, kurie juos skiria nuo latvių. Būtinai Letgaliai nori atsiskirti nuo Latvių ir tai lėtai, vadinasi etnografijos sienai išvesti, turi paskyrę komisiją iš 10 žmonių (5 nuo Letgalijų Žemietybės Tarybos, o kiti 5 nuo Kuršo ir Vidžemio Latvių). Tačiau jie neišsiskiria iš Latvių autonomijos; drauge su Latviais jie dalyvauti ketina bendrame seime, kur turėsia 1/3 visų atstovų. Be to, jie turėsia dar atskirą Letgalijų seimelį, skirtą 3 letgalijų apskritym, kuriame busia pavesti įstatymai, liečiantieji Letgalius, peržiūrėti, apsvarstyti ir patvirtinti pirma, negu tie įstatymai bus taikomi gyvenime. Jų seimuose ir suėjimuose galima kalbėti ir rezoliucijas priimti jeib kuria kalba, kuria yra kalbama Letgalijų sienose.

Dar letgaliai turi organizacijos komisiją valstiečiams suorganizuoti, kad juos suvienijus ir kad jie išrinktų delegatus į Letgalijų valstiečių organizacijos sąjungą, kurion delegatais patekti gali ir kitataučiai, tarp jų gyvenantieji. Bet gi visi rinkimai turi būti proporcingaliai gyventojų daugumai (imant drauge abi lyti).

Kaip visiems žinoma, latviai turi 8 taip vad. šiaulių pulkus. Iš jų 2^{1/2}—3 pulkų susideda iš letgalijų, ir jie stovi Rygos apylinkėje veikiamojoje armijoje. Letgalijų kareiviai turi savo laikraštį vardu „Brihwais Strehlneeks“, kuris eina Rygoje.

Letgaliai nuo seniaus jau buvo manę apie autonomiją drauge su latviais, ir kaip tokia autonominė vienutė jie nėra priešingi įsteigimui lietuvių-latvių respublikos. Rods idėja liet.-latv. respublikos jiems nauja ir nebuvo laukiama, tačiau tokia idėja atskleido prieš jų akis, letgaliai labai nudžiugo ir prižadėjo apsvarstyti savo sueigose, seimuose ir laikraštijoje. Jie lietuvių ne tik nesibaido, bet linke yra susijungime su lietuviams matyti sau, kaip ir liet.-latv. respublikai, kilimą ir šviesią ateitį.

Tik klausimas: kiek yra patys lietuvių pribrendę prie idėjos taip rimto dalyko, kaip lietuvių-latvių respublika? J. Šliupas.

Ar reikia?..

Lenkai, latviai, ukrainiečiai sutaisė savo legijonus, o mes dar vis abejojame, galvojame, ar reikia mums tautinių pulkų, ar ne; o tuo tarpu mūsų stipriausieji vyrai kareiviai šimtais eina

lenkų ir latvių legijonus; o kurie ir nenorėtų eiti į jų legijonus, tai lenkai, naudodamies, kad nėra pas mus savų pulkų, traukia mūsų brolius lietuvius, kaip vieno tikėjimo žmones į savo pulkus. Ir toks padėjimas jau aiškiai rodo, kad be abejonės, mums yra reikalingi mūsų lietuvių pulkai.

Siandien, kada tiek daug ir be to sunyko mūsų lietuvių, vieni karo laukuose, o kiti kaip tremtiniai. Tuo labiau mes turim kaip galėdami stengtis gelbėti, išlaikyti kiekvieną lietuvių ir lietuvaitę, ir mažą, ir seną, o kareivius, ypač kaip tėvynės ginejus. Ir todėl mes turime kuogreičiausiai steigti mūsų pulkus ir šaukti į juos ir tuos lietuvius grįžti, kurie jau yra lenkų arba latvių legijonuose. Ilgiau laukti mes jau nebeturime teisės, kiekviena diena yra brangi, nes mes tęsdami netenkame savo vyrų ažuolų, kurių ir taip mums mažą yra, o antra tuo pakelsime savo tėvynės vardą svetimtaučiu visuomenės akyse, kurie žiūri tik, kaip mus apjuokus prieš kitus; ir dar keliais tuktančiais vyrų padidinsima savo tėvynės gynėjų skaičių, o tai juk labai brangu.

St. Jurevičius.

Korespondencijos.

POLOCKAS.

Iškilusi Rusijos revoliucija, kaip žinoma, davė progos ir mums lietuviams pažvelgti į tiesos šviesą, davė laisvės spiesties krūvelėmis, daryti susirinkimus (mitingus), laisvai kalbėti, nuomones reikšti, pasitarti, kas mums yra reikalinga tolesniam ir dabartiniam gyvenimui. Užtatai stojus laisvei ir mūsų Polockas ėmė krutėti. Lig šiol buvo kaip ir negirdėti jo ir jame gyvenančių vietinių ir tremtinių lietuvių. Tiesa, yra čia Lietuvių Draugijos skyrius, įkurtas jau nuo pirmų metų tremtinių reikalams rūpinti, taip pat įkurta 2 prieglauda, kuriose globojama buvo 50 su viršum vaikų—mokykla, kurią lankė apie 45 vaikai; buvo daromos vaikūčiams paskaitos sekmadieniais; vienas vaikų vakarėlis su eglaitė taip pat buvo suaruotas Naujuose Metuose. Bet mes tremtiniai nepatenkinti tuo buvome, vis rodė permaža mums darbuotasi: nebuvo savybės vakarėlių tremtiniam nei paskaitų, nei kursų nemokantiems rašyti nei skaityti; tai vėl permaža pašalpos gaudavome ir ne visados. Vis manėme, kad mums apsuka mūsų valdybos nariai, tai vėl ne taip buvo prižiūrimos prieglaudos, kaip reikėtų... ir t. t.—ir visą bėdą versdavome ant valdybos. Ilgai negalvodami, turėdami laisvę ir dar patarėjus, sumanėme padaryti susirinkimą ir išrinkti sau norimą valdybą, naują visai, o senąją pašalinti kaip netinkamą. Žinoma, viskas stojosi mūsų noru.

Senoji valdyba nė nemanė priešintis, nei askinties savo kalčių, tikta skubina užleido kanceleriją naujai valdybai.

Dabar tik ašsupratau, kad trūkstant pinigų, nes tai, kaip žinoma visiems, dažnai atsiūklavo, ir esant kitoms nepatogioms aplinkybėms, Polocke negalima buvo nieko geresnio įveikti tremtiniam, kiek buvo įveikta senosios valdybos. Antra vertus, senoji mūsų skyriaus valdyba buvo iš tokių žmonių, kurie, negalėdami išgyventi iš savęs, buvo pasiėmę apmokamas tarnybas, o kitų pašalinių laisvų žmonių nė kokių nebuvo, kurie būtų galėję bent kiek darbuotis tremtiniam. Užtatai per daug mes neišmanydami reikalavome iš vieno įgalotinio p. Vėblauskio, kad taip veiktų, kaip kitur, kur yra tinkamų žmonių. Ir iš tikrųjų gaila mums tremtiniam mūsų balsavimo del naujosios valdybos rinkimų. Mes nieko geresnio nepešėme; nors buvo žadėta ir kalbėta per susirinkimą daug kas padaryti ir įkurti nauja tremtiniam, bet, kaip matome, ir to paties neįveikia padaryti, kas buvo prie senosios valdybos daroma. Galų gale žadama, kaip girdėjau, prijungti prie lenkų komiteto mūsų

tremtinius, o Lietuvių Komiteto skyrių visai panaikinti. Tai tikta to ir trunksta. Jeigu mes esame tokie darbštūs žmonių gerovei, ir galime ir turime laiko, tai kamgi mums gatavas ardyti, tai eikime ten, kur yra tokių vietų, kur mūsų žmoneliai tremtiniai skursta, neturėdami nė tokios pagalbos, kaip mes čia turėjome lig šiol. Kokia ji buvo, bet gi buvo, o kitur ir to nėra.

Buvo čia Polocke rinkimas pinigų užimtajai Lietuvai; surinkta apie 500 rub., kaip girdėjau, ir, rodos, rinkliava organizavo pašalinių žmonių, o ne mūsų Lietuvių skyriaus valdyba.

Tremtinys Č. M.

BAKU, Kaukaze.

Iš lietuvių gyvenimo. Bakų mieste, vidutiniškai imant, lietuvių bus apie 500 žm. suaugusių, neskaitant vaikų. Tremtinių pabėgėlių mažą, bus vos keli, kiti visi seni Bakų gyventojai.

Bakų lietuviai suskilo į dvi dali. Didžioji dalis prisisiūlo prie lenkų tautininkų. Ir tie lietuviai eidami iš vien su lenkais, nebepripažįsta lietuvių kalbos ir kitų savo brolių tautiečių. Ir šitie mūsų ponai tautiečiai, kai kurių lenkų endėjų pakurstyti, daro lietuviams visokių priekaištų ir net iš bažnyčios kuone nevaro (bažnyčia dar nepabaigta, yra maldos namai, vieno Vyšniausko velionies palikti).

Prieš gegužės šventes susirinko gatvėje apie 15 žmonių dar tikrų lietuvių, neatsimetusių nuo lietuviybės, ir nutarė sušaukti visus lietuvius. Bet kur? Kreipėmės į lenkus, kad leistų mums susirinkti lenkų skaitykloje. Neleido. Prieš mus buvo ir tie lietuviai, kurie eina su lenkais. Vis dėlto mums pavyko susitvarkyti ir dalyvauti gegužės šventėje lietuvių vardu. Pasidarėm tautinę vėlavą su lietuvišku parašu ir išėjome kartu su kitomis organizacijomis. Pirmą mūsų buvo 15 žmonių, paskiau prisidėjo ir daugiau.

Bakuose gyvena daug lietuvių inžinierių, mokytojų, valdininkų, kontorininkų ir tt.; viso mūsų susirašė narių lig 90. Bet mes visi turime savo darbo, turime kiekvienas atlikti savo amatą, ir mums nėra kada dirbti draugijai. O tie mūsų „ponai“ susidėję su lenkais, švaistosi sau po lenkų klubą, lenkų namus—„Polski Dom“—vadinama, ir po bulvarus. Ir jie juokiasi iš mūsų, ir mūsų tautiečių grupės. O juk jie galėtų daug padėti tiems žmonėms ir darbu ir patarimu ir tuo sustiprintų brangų tautos darbą ir tautinę draugiją. Bet ne, jiems pamilo kita tauta, savuosius jie niekina. Kada lietuviai tremtiniai, netekę savo krašto ir savo pastogės, kreipiasi į vadinamąjį lenkų Komitetą, tai jis, paklauses ir išgirdęs, kad tai lietuviai, kuo ne už sprando veja lauk. O mūsų lietuviai, anie lenkų garbintojai, to nemato; jiems nerūpi padėti saviesiems, kenčiantiems vargą.

Tokie lenkų žygiai vieni galėtų atidaryti mūsų akis ir parodyti jiems, jog tikroji jų pareiga būtų nė lenkam bernausti, bet savo tautiečius gaivinti, telkti kravon, organizuoti, šviesti, palaikyti tautinius ryšius ir susipratimą. Iš jų, kuriems daugiau buvo duota, kurie išėję yra mokslus, daugiau, rodos, turėtų būti ir reikalaujama, negu iš mūsų prasčiokėlių. Bet pas mus Bakuose išeina kitaip.

Bakų lietuvis.

BRIANSKAS.

Birž. 25 d. Brianske lietuvių vaikų prieglaudoje buvo mažų vaikų—mergyčių ir bernaičių—vakarėlis, prižiūrint tėvams ir vyresniesiems. Prieglaudos mokytojų išmokytos mažos mergytės padainavo dainelių, pasakė eilių, suvaidino 1 veiksmo veikalelį. Paskiau buvo mažųjų šokiai žaidimai su daiktavimais.

Kareiv. Izid. Šaparauskis.

PARAFIJANAVAS, Viln. gub.

Mes lietuviai varguoliai-vilniečiai, suvalkiečiai ir kauniečiai kad ir gyvename Lietuvos žemelėje, Vilniaus gubernijoje, bet čia Lietuva yra apmirusi ir apaugusi didžiomis samanomis. Siandien birželio 13 d. prašvito mums šviesi saulutė: šv. Antano paduviečio

liena mūsų Parafijanavo bažnytelėje buvo apvaikščiama iškilmingai. Mes rago lietuviai ir lietuvės, susirinkę žinan būrelin apie 60 prie bažnyčios vartų, svarstėm, savo vargus ir nelaimės, kad mes jau antri metai kaip begirdėjom lietuvišką pamokslą. Nėra, kas mus suramintų, kas pomokytų, kad neipultume jūrų į gilmes nuo siauro liepto. Apie Lietuvą, apie jos laisvę mes tik šiandien tesužinojom. Esame išblaiskyti, laikraščių negauname jokių. Šiandien išgirdom, kad Parafijanave apsilankė kun. Varanavičius iš Valkalos lietuvis. Mes lietuviai kreipėmės į jį prašydami pasakyti mums pamokslą lietuviškai. Kun. Varanavičius noromis apsiėmė. Po mišių jis išėjo iš zo-kraštijos ir atsistojęs prie šv. Antano altoriaus kreipėsi į mus Dievo žodžiu lietuviškai. O kaip malonu ta valandėlė — po 2 metų išgirsti pirmą kartą savo kalba — lietuviškai pamokslą. Netruko ir ašarų. Taigi mes tik šiandien ir tesužinojom apie laisvą Lietuvą. Ir pradžiugo mūsų širdys, kad mūsų broliai lietuviai piliečiai darbuojasi ir nesnaudžia. Mes lietuviai turėsime draugai įskiepinę savo širdyse gerb. kunigo žodžius. Turime vilties, kad jis dar ne kartą pas mus apsilaukys.

Varguolis.

LONDONAS, Anglija.

Sekmadienį birželio 3 d. (n. kal.) vietos lietuvių klube buvo svarbus lietuvių susirinkimas. Svarstomi buvo svarbūs klausimai apie privalomą emimą kariuomenės sąjungininkų valdinių. Žinoma, tai palieja ir lietuvių. Susirinkimą atidarė vietos klebonas. Apie klausimą įdomiai kalbėjo A. Kriaučiūnas ir dar keli. Kai kurie aiškino, kad mums lietuviams nereikalinga kariauti ir nėra už ką kraują lieti. Bet svarbiausia buvo svarstoma, kas daryti, jeigu Anglų valdžia iš tikrųjų varu pradės imti kariuomenės sąjungininkų valdinius. Susirinkimas nutarė, jog patogiau stoti į rusų kariuomenę Rusijoje, o ne Anglijoje ir Prancūzijoje. Tačiau, kiek man teko girdėti, jei tikrai varu imsi į kariuomenę, tai atsirastų ir tokių, kurie, kad ir mažai gal būti, stotų anglų kariuomenėn. Juk ir dabar nemaža lietuvių yra anglų kariuomenėje laisvanorių. Beje tuo klausimu reikės susižinoti su Rusijos lietuvių atstovais. Šitas susirinkimas buvo trukšmingas. Daugiausia karščiausi socialistai, bet susirinkusių tarpe ne kiek teturėjo įtakos.

Kalnavertis.

Žinios.

PETRAPILIS.

Maksimalistų demonstracija. Liepos 3 d. apie 6 val. vakaro Petrapily pasirodė ginkluotų automobilių, kareivių ir darbininkų, kurie šaukė: „šalin Laikinąją Valdžią“, „šalin dešim ministerių kapitalistų“ ir t. t. Apie 10 val. jų pasipylė pilnas miestas, tramvajai sustojo ir vietomis buvo jau šaudymų. Liepos 4 d. įvairiuose miesto centruose pradėjo eiti maksimalistų manifestacijos. Buvo kareivių, darbininkų, moterų ir vaikų, dauguma jų ginkluoti. Iš Kronštado atvažiavo jūrininkų. Po miestą lako automobiliai, kulkosvaidžiais ginkluoti, pasirodė ir broniruoti automobiliai. Laikinosios Vyriausybės įsakymu buvo pakviesta kariuomenė ir kazokų maksimalistams malšinti. Buvo susirėmimų. Yra daug užmuštų ir sužeistų. Liepos 5 d. jau truputį buvo ramiau. Vakare nors tramvajai nėjo ir tiltai išskirti, bet mieste buvo jau tyku. Pasirodė vyriausybės kariuomenė — maksimalistai nurimo. Liepos 4 d. darė įspūdį, kad prasidėjo antroji revoliucija, bet vis tik matyti buvo, kad maksimalistų organizacija buvo labai silpna.

Po šių maksimalistų nepasisekimų ir jų vadui Leninui gresia puolimas. Jau yra gauta žinių, kad Leninas esąs

vokiečių šnipas ir gaunas kokių tai būdu per Stakgolmą dideles sumas pinigų. Laikinosios Vyriausybės ir Darbininkų ir Kareivių Atstovų Tarybų nutarimu paskirta komisija Lenino veikimui ištirti.

Teisių ministeris Pereverzevas padavė Laikinajai Vyriausybei prašymą, kad ji paliuosotų nuo vietos. Laikinoji Vyriausybė sutiko Pereverzevą paliuosuoti.

Laikinoji Vyriausybė išleido visai Rusijai aficijalų pranešimą apie atsitikimus Petrapilyje.

Vykdomasis darbininkų ir kareivių atstovų komitetas praneša visuomenei, kad jis paskyręs tardomąją komisiją Lenino ir kitų maksimalistų darbams ištirti. Leniną įtaria, kaip vokiečių agentą.

IVAIRIOS.

Ukrainiečiai. Ukrainos centro Rada išleido universala, kuriame praneša apie Rados susitarimą su Laikinąja Vyriausybe.

Ukrainos centro Rados pirmininko padėjėjas Viničienka atsiuntė Laikinajai Vyriausybei telegramą, kad centro Rada visomis pajėgomis palaikysianti Laikinąją Vyriausybę ir smerkianti ginkluotų būrių Petrapily judėjimą.

Ukrainiečių judėjimas. Ateinančiais mokslo metais Kievo universitete istorijos filologijos fakultate bus naujos katedros: ukrainiečių kalbos, ukrainiečių literatūros ir istorijos. Prie teisių fakulteto bus rusų vakarų teisės istorijos katedra.

Graikų suvažiavimas. Taganroge prasidėjo visos Rusijos graikų suvažiavimas. Suvažiavimas svarstys kultūros, ekonomijos ir švietimo klausimus.

Rusų kariuomenė Suomiuose. Liepos 5 d. Gelsinkiuose buvo rusų kariuomenės organizacijų susirinkimas, kuris svarstė paskutinių dienų atsitikimus Petrapilyje. Priimta rezoliucija, kad visa valdžia tektų Darbininkų ir Kareivių Atstovų Tarybai. Dauguma kalbėtojų reikalavo, kad vyriausis jūrų komisaras Onipka būtų pašalintas nuo vietos, nes jis esąs ne jūrininkas ir jūrininkų gyvenimo nežinąs. Onipka atvažiavo Petrapilin ir paprašė Laikinosios Vyriausybės, kad ji paliuosotų nuo vietos.

SVETUR.

Vokloje. Valstybės kancleriu paskirtas Michajėlis.

Rumunuose. Karalius įsakė Bratijai sudaryti naują ministerių kabinetą. Bratijanas jau pradėjo tarybas su opozicijomis, konservatistų ir demokratų partijomis. Jeigu tos tarybos nepasiseksiančios, tai galima esą laukti, kad kabinetą sudarys vieni liberalai.

Chinuose. Bandymas padaryti Chinuose monarchiją nepasisekė. Monarchistų kariuomenė nuginkluota ir atvėžta Pekiną.

Portugaluose. Atstovų rūmuose dauguma balsų nutarta atkelti konstitucijos garantijas vienam mėnesiui.

Valstybės fabriku darbininkai nutarė dirbti, jeigu jiems padidins algą 30%.

Prancūzuose. Mažuma prancūzų socialistų reikalauja sušaukti prancūzų socialistų konferenciją, kuri svarstytų Elzaso Lotaringijos ir Internacijonalo klausimus.

Suomiuose. Seimas dauguma balsų, 165 b. prieš 27 b. priėmė įstatymų projektą dėl Suomio nepriklausomybės. 104 balsais prieš 86 atmesta Ualaso pataisa, kad įstatymų projektą įteikti Laikinajai Vyriausybei patvirtinti.

Priėmus Seimui įstatymų projektą dėl Suomio nepriklausomybės, senatas pranešė Seimui, kad jis atsisako savo

pareigas pildyti. Apie savo atsisakymą senatas pranešė ir Laikinajai Vyriausybei.

Nuo liepos 5 d. ant visų vyriausybės įstaigų plevėsuoja Suomio tautinė vėliava, raudono audeklo ir aukso liutu viduryje.

Chivų judėjimas. Judėjimas Chivuose dar nesiliauna. Dideli turkmėnų būriai sudegino prekybos miestą Gonginą. Visoje valstybėje suiręs vidaus gyvenimas. Rusų valdininkai žymiai nukentėjo.

Ateitininkų konferencijos

Buvusios Voroneže birželio 2-13 d. šių metų, protokolo ištraukos:

I. Gyvendami dabartiniame momente ir dalyvaudami pasaulio visuomenės gyvenime svarstėme „Žvilgsnis į karą“. Gana ilgai ginčytasi, kol galop dauguma balsų priimta tokia rezoliucija —

Matydami karą bauriausiu žudymų, plėšmų ir kitų baisenybių versme esant — mes, ateitininkai, griežtai smerkiame karus, kaip priešingus Kristaus mokslo Dvasiai, ir gyvenime stengsimės, kad jų neatsitiktų.

Tikimės, kad karai išnyks tik tuomet, kuomet žmonija tvarkys savo gyvenimą krikščioniškos pamatais, o visi tarptautiniai nesusipratimai — vaidai bus tarptautinio Tautos tribunalo išami, bet nieku būdu ne kumsties pagėja.

Išreiškiamo nusistebėjimą, kodėl iki šiol Krikščionių — Katalikų pasaulis nepakėlė kolektyvaus griežto balso prieš šią baisiąją skerdynę.

Norime, kad mūsų katalikai veikėsi susitarę su kitų šalių katalikais veikėjais pasistengtų karą kuogreičiausiai krikščioniškai likviduoti

II. Apsvarščius „Žvilgsnis į revoliuciją“ — priimta tokia rezoliucija —

— Dėdami savo gyvenimo pamatan meilės ir teisybės obalsius, mes, ateitininkai, negalime kęsti despotijų, išnaudotojų. Delto revoliuciją, kaip pastangą netikusiai tvarkai nuversti, laisvei ir gerovei įgyti mes, ateitininkai, pripažįstame ir palaikome.

III. Išgildenus klausimą „Žvilgsnis į Lietuvos ateitį“ buvo priimta Rusijos Lietuvių Seimo rezoliucija dėl Lietuvos ateities, tik prie jos pridėti keli pridurimai:

1. Mes, ateitininkai, pripažįstame visišką sąžinės laisvę visiems žmonėms.

2. Laisvoj Lietuvos mokykloje vaikams lig 16 metų tikyba aiškina — tėvams norint.

Pastaba — Vyresniems aiškina — tik laisvai užsirašiusiems.

3. Mes, ateitininkai, norime Lietuvą matyti apšviestą. Del to savo darbais ir pasišventimu sieksime, kad artimiausioje ateity nebūtų nemokančių rašyt, o kiek tolimesnėje ateity baigtų visi 4 klases.

4. Mes, ateitininkai, prižadame tuos obalsius skleisti pasaulyje ir vykinti gyvenime.

IV Ateitininkai, savo konferencijos 1917 m. XVII posėdy apsvartę visuomenėje darbo programą, dar griežtai pabrėžė, jog kiekvieno ateitininko pirmutinė priedermė dirbti mūsų liaudžiai, o ypač jaunuomenei:

1) Platinant švietimą, laikraščius, knygas, taisyti įvairius kursus, pasilinksminimus liaudžiai kultūrinti.

2) Organizuojant demokratinius sluoksnius į profesionalų draugijas ir kooperacijos bendroves gerinti liaudies medžiaginį stoviu.

3) Kuodaugiausiai prisidėti prie liaudies gražinimo Lietuvon.

Kovojant su žmonių priešais alkooliu, tabaku, ištvirkimu, emigracija — kelti Lietuvoj doros stovį.

V Klausime „Žvilgsnis į Lietuvos Šelpimo komitetą“ priimtos tokios rezoliucijos:

1. Lietuvos Šelpimo Komitetas turi viešai skelbti savo veikimo apyskaitas kas tris mėnesius kartą.

2. Kadangi mes esame išvyti iš Tėvynės ne mūsų kalte, kadangi kariaujančios valstijos yra mūsų nelaimių ir vargų šaltis — mes reikalaujame, kad kiekvienam tremtiniui būtų suteikiama užtenkama pašalpa. Ypatinga dėmė turi būti kreipiama į šelpimą tų, kurie negali dirbti ir besimokinančių jaunuomenę.

3. Griežtai smerkiame neatkreipimą dėmesį ir neatsakymą į pašalpos prašymus (pav. Soročincai, — Veiverių Mokytojų Semin., „Žiburio“ gimnazija Tambove).

4. Lietuvos Šelpimo Komitetas turi visiškai išsižadėti biurokratizmo, kuriame jis yra paskendęs.

5. Įsisteigusios prie Lietuvos Komiteto Sekcijos turi parodyti visuomenei savo darbų vaisius.

Taip pat reikalaujame, kad jos atsakinėtų į paklausimus ir reikalavimus paaiškinimui.

6. Šelpimo komitetas turi griežtai išsižadėti politikos, nes šelpimo darbas, tai ne politikos darbas. Be to reikalaujame, kad šelpimo komitetas neproteguotų kurios nors partijos, srovės, bet šelpimo darbą atliktų bešaliai.

7. Matydami, kad bendrabučių uždarymas ir jų gyventojų išvarymas gali pakenkti jaunuomenės sveikatai, moralybei, mes reikalaujame, kad užtenkamam bendrabučių skaičiui laikyti būtų skiriamos reikalingos sumos. Išvaryti iš bendrabučių turi teisę vėl grįžti į juos.

8. Matydami bendrame gyvenime jaunesniųjų su vyresniais — pirmųjų ištvirkimo priežastį, ir pasiremami šiame klausime gyvenimo pavyzdžiais, mes reikalaujame —

a) Kad jaunesnieji moksleiviai būtų atskirti nuo vyresniųjų,

b) kad jiems būtų įkuriamas užtenkamas tinkamų auklėtojų skaičius.

Pastaba — Vyresnieji moksleiviai neturi būti auklėtojai.

c) Atsižvelgdami į jaunesniųjų sveikatos stovį, reikalaujame, kad medžiaginis jaunesniųjų moksleivių buvis būtų žymiai pagerintas.

Pastaba. — Visais reikalais, paklausimais prašau kreiptis šiuo adresu: Воронежъ, Никитинская № 27, Ученическое общество. A. Matulaičiui.

KARAS.

Rusų šone. Į šiaurės rytus nuo Kalušo vokiečiai darė ataklius anėpuolius, bet rusų kariuomenė atmušė. Novicos apylinkėje rusai puolė vokiečius ir privertė juos pasitraukti už Lomnicos upės. Vokiečiai padarę keletą ataklių anėpuolių buvo privertę rusus apleisti Novicos kaimą, bet atėjusi pagalbon nauja kariuomenė vėl išmušė vokiečius iš to kaimo ir toliau pasislinko.

Potutorų kaimo ir Galičo apylinkėse armotų šaudymas.

Į pietus nuo Novicos priešininkas po armotų šaudymo anėpuoliu paėmė vieną agštumą. Rusai pasitraukė į Bereznicos upę. Po kiek laiko priešininkas vėl puolė rusus, bet šiuo kartu jam jau nepasisekė, rusai atmušė jų puolimą ir patys puldami atsiėmė agštumą.

Kaukazo ir rumunų šonuose nieko ypatinga.

Prancūzuose. Šamponėje smarkus armotų šaudymas. Dienomis priešininkas karštai puola prancūzus. Mon Go apylinkėje prancūzai sustiprino užimtąsias vietas.

Ant kairiojo Maso upės kranto prancūzų operacijos turėjo pasisekimų. Prancūzai pradėjo pulti vokiečius ir po atkaklaus mūšio atsiėmė užimtąsias vokiečių linijas. Pirmąją labai sustiprintą vokiečių liniją prancūzai visą paėmė. Antrąją liniją prancūzai taip pat paėmė, bet ją imant prancūzai turėjo daug nuostolių. Tokiu būdu prancūzai pasislinko priekini visą varstą. Vokiečiai darė karštus anėpuolius, bet

pasisekimo neturėjo. Viena tik diena prancūzai paėmė nesužeistus 425 imtinius.

Balkanuose. Priešinio armijos karštai šaudė prancūzų linijas. Vietomis bulgarai bandė pulti, bet pasisekimo neturėjo.

Pranešimai.

I.

Šeštadienį liepos 15 d., 8 val. v. taisoma Lietuvių „Grado“ Draugijos nauda A. Bulotas, II-sios ir III-sios V. Dumos atstovo, paskaita: „Amerikos lietuvių šelpimo reikalai ir jų politikos santykiai“. Įėjimas — 50 kap. Bilietų galima gauti: Lietuvių „Grado“ Draugijoje (Шербаков пер., д. 2, кв. 41), „N. Lietuvos“ redakc. (Подольская, 15), pas J. Bartašių (Нижегородская, д. 15, кв. 15), pas V. Banionį (Вас. остр., Средний пр., д. 75, кв. 6), pas A. Spurgą (За Невской заст., Палевский пр., д. 31/7, кв. 1) ir įeinant į salę.

Paskaitos adresas: 7-а аудиторія Физ.-Химич. Института Военно-Медицинской Академіи (Пироговская наб., prie pat Liteino tilto).

II.

Antrasis mokytojų suvažiavimas.

Liepos m. 17—20 d. į Voronežą kviečiami suvažiuoti lietuviai mokytojai. Kviečia Voronežo mokytojų kursų klausytojai, mokytojų Centro Biuro tam reikalui įgalioti. Kviečiami pradedamųjų (žemųjų ir augštųjų) ir vidurinių mokyklų mokytojai ir šiaip jau žmonės, kuriems rūpi lietuvių mokyklos ir švietimo reikalai. Atskirų kvietimų kiekvienam mokytojui skyrium, nebus.

Voronežo kursų klausytojai (mokytojai), kviesdami į tą suvažiavimą, išdirbo suvažiavimo darbui šokią programą:

1) Voronežo šių metų mokytojų kursų darbas (apyskaita);
2) Mokyklos vadovėliai ir vaikų literatūra. Kas šiam reikalui daroma, kas padaryta ir kas reikėtų pirmiausia daryti?

3) Kultūros ir švietimo sekcija. Ką yra davusi sekcija mokyklai ir ką ji turėtų duoti? Kaip kas padarius, kad geriau į tarnautų šių dienų mokyklai?

4) Mokykla ir politika. Ar mokytojas gali per mokyklą varyti politikos darbą? Ar mokytojas gali būti ir tam tikros partijos agentas mokyklos rajone?

5) Tikybos mokslas mokykloje. Ar šis dalykas dėstytinas mokykloje? Ar šis mokslas privalomas ar neprivalomas mokyklai ir mokiniams dalykas? Tikybos vadovėliai ir metodas.

6) Mokytojų sąjungos įstatų nustatymas. Sąjungos įkūrimas. Sąjungos projekto svarstymas (taisymas ar papildymas, priėmimas arba atmetimas).

7) Švietimo komisija prie Tautos Tarybos. Švietimo komisija ir mokytojų sąjunga. Švietimo komisija ir mūsų mokyklų reikalai.

8) Pradedamosios mokyklos programa (šių dienų reikalui ir, jei bus galima, tolesniam laikui).

9) Mokytojų laikymas. Kiek jie aprūpinti ir kas darytina geriau jiems aprūpinti?

10) Mokytojų laikraštis. Kas daryti, kad geriau jis mokyklai tarnautų? Jo turinys (gerumai ir negerumai) Lėšos jam laikyti.

11) Mokytojų (antrojo mokytojų suvažiavimo narių) sumanymai. Nauji dalykai, kurie nuspręsta bus svarstyti suvažiavime.

Mokytojus (vyrus ir moteris), kurie galės ir teiks atvažiuoti ir kviečiamą suvažiavimą, prašome nesivėluoti — atvažiuoti, jei galima, bent viena diena anksčiau. Čia Voroneže patariama kreiptis pirmiausia į Lietuvių Komitetą (Мало-Дворянская, № 21). Posėdžių darbas prasidės 17 d., ryto 10 valandą. Butų gyventi yra.

Mokytojų kursų klausytojų Vykdomosios Komisijos pirmininkas A. Rudis. Sekretorius J. Murka.

Redakcijos atsakai.

—:0:—

A. Kleveiliui. Iš Jaroslavlės korespond. apie vakarėlį per ilgai pas mus Redakcijoje nusitęsė, o iš Kastramos liečia tik asmenis, be tikrų faktų, tad nedėsime nė katros.

Redaktorius L. Noreika.

Leidėjas Martynas Yčas.

Reikalingi darbininkai

kirtimui ir vežimui miško.

Uždėtis ne mažiau 5 rub. į dieną. Miesto užtektinai ir pigiau, negu kur kitur, miestas (Tuapse) arti. Sužinot: r. Tyance, Черномор. губ., Церковна гора д. Ерохина, Кржичевский. 116—9

Viatkos skyriaus siuvykla

priims dar 2 lietuvaiti siuvėji, mokančias siūti, mokyties kirpimo, pilnu užlaikymu. Mokestis už darbą sulig mokinės gabumo. Siuvykla — Спасская 36. Komitetas: Московская 40. 136—1

ALENA KRAMANAUSKAITE Kauno gub., ir aps. Raudanskių valsč., Veliūnų par., Bartiškių kaimo ieško brolio Pranciškaus, sesers Petrunos, motinos Zuzanos ir pažįstamų. Adresas: Петроградъ, Смоленская 11. 97—1

Petras Leonavičius

iš Naujadvario Viln. gub., Lyd. aps., atvažiavęs ką tik iš Lietuvos, ieško giminių ir pažįstamų. Prašau atsiliepti į „Lietuvių Balso“ Redakciją. 104—1.

Mokytoja ZOFIJA ŠALKAUSKAITE, ir MARIJA NOVODVORCKIENE, Kauno gub., Zarasų aps., Skapiškio par. iš Kepuriškio ieško Liucijono Didžgalvio giminių ir pažįstamų. Atsiliepkite. Adresas: Петроградъ, За Невской Заставой, Муровьевский пер. 22/1, кв. 2. 120—1
Amerikos laikrašč. prašome atspausdinti

KAZIMIRAS JURGAITIS Kauno gub., Panvėžio aps., Linkavos valsč., Šikštonių sodž. ieško brolių, seserų, giminių ir pažįstamų. Adresas: Петроградъ, Петр. ст. Саблинская ул., д. № 15 кв. увъчен. воин. 119—2

ROKAS SAVICKAS iš Gruzdžių miestelio ir ROKAS BARAUCKAS iš Karvelių kaimo Šiaulių aps. ieško giminių ir pažįstamų. Adresas: Петроградъ, За Невской Заст. Нов.-Александровская ул. 13 кв. 3. 118—2.

JONAS BALTRUŠAITIS iš Amerikos (sūnus Tamošiaus) Suv. gub. Marijamp. aps., Gudelių gmin., Samaniškių kaimo ieško brolių: Juozo, Baltramiejaus, Vinco ir Andriejaus Baltrušaičių, taip pat giminių ir pažįst. Atsiliepkite ar žinantieji praneškite. Петроградъ, Разъѣзжая ул. д. 15, кв. 48. 131—2

Kar. ANTANAS LUKŠIS iš Suv. gub., Gižų val., Lukšiškio kaim. ieško gim. ir pažįstamų. Adresas: Дѣйств. Арм. 3 Рижский погр. пѣх. полкъ 5 сотня. 75—1.

Kareivis JUOZAS STUKAS Kauno gub., Vilkamergės aps., Aluntos valsč., Gaigalų sodž. ieško motinos Teresės, seserų ir pažįstamų. Adres.: Петроградъ, Вас. Остр., 1-я линия, № 56. I. Стукасу. 106—2

MAGDALENA ŪSILAITĖ iš Švieksnos Kauno gub., ieško sesers Marijonos ir pažįstamų Filadelfijoje Amerikoje. Adresas: Почт. ст. Вышки, Вытеб. губ. с. Колупь Кс. I. Заучу. Amerikos laikrašč. prašau atspausdinti. 135—3.

Stojamieji egzaminai „Saulės“ mokytojų kursuose prasidės rugpjūčio 28 d. Visokių žinių suteikia kursų vedėjas. — Гор. Воронежъ, губ., Старо-Московская ул., № 19. — Baigusieji kursus gauna mokytojų teises. Tą pat dieną prasidės egzaminai BUCHGALTERIŲ KURSUOSE.

Sekmadienį š. m. liepos 16 d. MINSKE, miesto teatre, lietuvių moksleivių grupė taiso viešą LIETUVIŲ VAKARĄ.

Vaidins J. PLEIRIO, keturių veiksmų komediją „VAGIS“. Smulkmenos programoje.

GEPIAMUS PILIEČIUS KVICEIAME ATILANKYTI.

Bilietų iš anksto galima gauti L. KOMITETE — Коломенская, 30, pas K. Barniškį. Reng. Komisija.

Geriausia dabar vieta lietuvių pinigams Brolių Vailokaičių ir B-vės Draugija.

Petrogrado pusė Levašovskij prosp. № 22, but. 10. Savi namai. Įeiti iš Baročnaja gat. № 6-a Tramvajai; № 12 ir gretimi 7. 8. Priimama nuo 6 ligi 8 val. vakaro.

Visi pinigai apsaugoti nekilnojamu turtu, kurio vertė siekia daugiausia kaip

milijonas rublių.

Pasidėjusiems atsiųsti ir gauti atgal galima paštu. Adresas laiškas ir pinigams siųsti:

Петроградъ, Левашевский просп. № 22 Т-ву Братья Вайлок-кайтисъ и К-о.

Skaityt ir platinkit „Lietuvių Balsą“!

Ši valanda yra be galo svarbi. Dabar svyruoja mūsų tautos ir mūsų Tėvynės Lietuvos likimas. Jis pareina nuo mūsų pačių susipratimo ir mokytojų ginti Lietuvos reikalus. Visi turime žinoti, kas darosi aplink mus ir ką mes turime daryti. Tenebūnie nė vienas lietuvis be laikraščio, to kelio vadovo.

„Lietuvių Balsas“, kaip pirmiau, taip ir dabar stengiasi ir rūpintis tą kelią rodyti ir šviesti.

Kas jau skaitote „Lietuvių Balsą“, patys matote, kaip jis yra atsidėjęs ir atsidavęs Tėvynės ir lietuvių visuomenės reikalams.

Gerb. „Lietuvių Balso“ skaitytojai! Juk mums visiems brangūs tie keliai, kuriais eina „Lietuvių Balsas“, tie reikalai, kuriuos jis gina, tie idealai, kuriuos jis rodo ir kurių padeda ieškoti.

Tad visiems mums turi rūpėti, kad „Lietuvių Balsą“ pažintų ir imtų skaityti ir tie, kurie dar nėra jo matę ir skaitę. Paraginkite savo draugus ir pažįstamus užsisakyti ir skaityti „Liet. B.“

„Lietuvių Balso“ kaina: nuo liepos 1 d. lig metų galo 5 r. 20 k., 3 mėn. 2 rub. 70 kap.

Adresas: Петроградъ, Саперный пер. 9, Редакция „Liet. Bal.“

MARIJONA TAŠKEVIČIENĖ Ieškau savo dukters Karolinos Taškevičaitės iš Šiaulių miesto 19 metų amžiaus. Adresas: Двинскъ, Мясицкая 44 М. Ташкевичъ. 133—4

STANISLOVAS ŽUKAS ieško giminių ir pažįstamų. Justinas SAMOLIS ieško savo žmonos Rozalijos vaikų: Aleksandro, Vincento, Bronislovo, Onos ir Veronikos; Petras SAVICKAS ieško žmonos Onos vaikų Stanislovo, Jono ir Jadvygos; visi iš Kauno gub., Panevėžio aps., Krekenavos par. Visų adresas:

Тамбовъ, Пороховой заводъ. Механический отдѣлъ. 134—2

Ieškau geros virėjos lietuvis. Givėnimas prie miestelio, kur yra katalikų bažnyčia. Laiškus su sąlygomis meldžiu siųsti šiuo adresu:

Почта Березино Вольнской губ. И. Мацюлису. 142—4

Kareivis ALEKSANDRA BUCKA Kauno gub., Panevėžio aps., Gulbino valsč., Paapevių sodž. ieško giminių ir pažįstamų. Adresas:

Дѣйств. Армія. 705 Тихобужескій полкъ, команда пѣшихъ развѣдчиковъ. 98—1

Kar. KONSTANT. GORAUSKIS, Kauno gub., Telšių aps., Mosėdės par., Šekų sodž. ieško giminių ir pažįstamų.

Дѣйств. Армія, № 22 полк. ком. 54-я Хлѣбопекарня К. Горовскому. 143—1.

JONAS OGURKIS Suvalkų gub., Punksko par., Vaiponiškių sodž. ieško giminių ir pažįstamų. Atsiliepkite. Adresas:

Москва, Село Богородское, Театральный проездъ № 8, кв. 4. И. Огуркису. 144—2

BERTAŠIAI JUOZAS ir KAZIMIERAS Nasrėnų kaimo, Telšių apsk., Salantų par. ieškome giminių ir pažįstamų, kreiptis žemiaus paduotu adresu:

2) ANTANAS MIKLOVAS, Abakų kaimo, Kartenos par., Telšių aps., ieškau giminių ir pažįstamų.

3) DAKTARAITIS JONAS, Šiaulių aps., Akmenės par., Kivilių kaimo ieškau giminių ir pažįstamų.

Visi tie augščiaus išvardyti prašo kreiptis šiuo adresu:

Подольскъ, Московск. губ. Чернинский пер. домъ Демичева, кв. 6. 145—3